

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Afdoening motie behoud Bonifatiuskerk
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	2024-143462
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Gebiedsontwikkeling, Economie en Bedrijfsvoering
Contact	14 058, Léon Lijzenga
Bijlagen	
Datum	16 juli 2024

Geachte leden van de gemeenteraad,

In uw vergadering van 29 mei jl. heeft uw raad met algemene stemmen de “Motie Behoud Bonifatiuskerk” aangenomen. Middels deze brief informeren we uw raad graag over de actuele stand van zaken, het verzoek van de eigenaar, zijnde Stichting Bonifatiustoren, en de voorgenomen reactie van ons college op dat verzoek.

Inleiding

De bisschop van Groningen-Leeuwarden heeft de parochies medio 2023 gevraagd een inventarisatie uit te voeren naar de in de toekomst benodigde (kerk)gebouwen. Dat verzoek heeft ertoe geleid dat het bestuur van de Sint-Vitusparochie Leeuwarden in november 2023 heeft besloten alleen nog gebruik te maken van de St. Dominicuskerk. De kerken van Wergea en Wytgaard worden gesloten en binnen twee jaar wenst het parochiebestuur dat ook de St. Bonifatiuskerk aan de eredienst wordt onttrokken. Het bestuur van de Sint-Vitusparochie heeft daarom bij de Stichting Bonifatiustoren aangekondigd dat de parochie vanaf 2025 de Sint-Bonifatiuskerk niet langer zal gebruiken voor erediensten en alleen nog de Dominicuskerk in te zetten voor diensten. De Dominicuskerk is volgens het parochiebestuur goedkoper in gebruik en kent aanzienlijk lagere onderhoudskosten dan het geval is bij de Bonifatiuskerk.

Het parochiebestuur huurt de Bonifatiuskerk van de Stichting Bonifatiustoren, die sinds 1974 eigenaar is van het gebouw. Het besluit van de parochie is voornamelijk gemotiveerd door de hoge onderhoudskosten van de Bonifatiuskerk en een afnemend kerkbezoek. De aankondiging van het parochiebestuur brengt de nodige onzekerheid met zich mee voor de toekomst van de Bonifatiuskerk, die meer is dan alleen een plek voor erediensten. De Bonifatiuskerk staat naast het religieuze gebruik, voor cultuur en geschiedenis die diepgeworteld zijn in onze stad en mienskip.

Naar aanleiding van actualiteitsvragen uit uw raad zijn over de toekomst van de Bonifatiuskerk eerder dit jaar gesprekken gevoerd tussen Stichting Bonifatiusstoren en een vertegenwoordiging van het college. In dat gesprek heeft de Stichting een aantal vragen/verzoeken gepresenteerd die hieronder nader worden toegelicht.

Volgens het parochiebestuur kan het houden van diensten in twee kerken financieel niet meer uit. De groep kerkgangers krimpt, wat dwingt tot afstoting van een van beide kerkgebouwen. Om de keuze voor het aanhouden van de Dominicuskerk te rechtvaardigen, hanteert het parochiebestuur een tweetal argumenten, te weten:

1. De parochie is eigenaar van de Dominicuskerk en huurt de Bonifatiuskerk;
2. Er moet momenteel veel worden geïnvesteerd in achterstallig onderhoud en restauratie van de Bonifatiuskerk.

Volgens de stichting is er geen toekomst meer voor de Bonifatiuskerk op het moment dat de diensten vanaf 2025 uit de kerk verdwijnen. Het gebouw heeft dan een onduidelijk toekomstperspectief en wordt mogelijk verkocht. Complicerende factor daarbij is dat de kerk mede vanwege het monumentale interieur moeilijk een herbestemming kan krijgen. In dit scenario wordt één van de topmonumenten in de gemeente en beeldmerk van onze stad in haar voorbestaan bedreigd. Door onder meer Stichting Bonifatiusstoren, maar ook door anderen, is bij de bisschop daarom bezwaar aangetekend tegen het besluit van het parochiebestuur. De Stichting is in afwachting van een mondelinge behandeling van hun bezwaarschrift. Het uiteindelijke (definitieve) besluit over de huur van de kerk door de parochie wordt genomen door de bisschop in Groningen.

Betekenis van de Bonifatiuskerk voor Leeuwarden

In de stad Leeuwarden bevinden zich nog twee rooms-katholieke kerken: de Bonifatiuskerk en de Dominicuskerk. Het complex van de Sint-Bonifatiuskerk met de westelijke pastorie (1882-'84; Rijksmonument) is een letterlijk en figuurlijk hoogtepunt in het oeuvre van de neogotische architect Pierre Cuypers, vooral bekend van het Rijksmuseum en het Centraal Station in Amsterdam. Tot het moment van voltooiing van de Achmeatoren van Bonnema aan de Lange Marktstraat was de Bonifatiusstoren ruim een eeuw de hoogste toren (80 mtr.) van Friesland. Beeldbepalend voor de stad en de binnenstad, zichtbaar van verre, een stedenbouwkundig ankerpunt. Ook het gave en bijzondere kerkinterieur is van grote cultuurhistorische waarde. Kortom, het complex is een van de topmonumenten van Leeuwarden.

Verzoek Stichting Bonifatiusstoren

Om te voorkomen dat de Bonifatiuskerk ophoudt parochiekerk te zijn, is de Stichting Bonifatiusstoren er veel aan gelegen om zowel de bisschop als de parochie ervan te overtuigen dat de Stichting in staat is de kerk in bouwkundig goede staat te houden. Daarom spant de Stichting zich momenteel in om aan bisdom en parochie duidelijk te maken dat zij de komende jaren financieel bij machte is de kerk in voldoende mate te onderhouden en deze aan de parochie te blijven verhuren voor een maatschappelijke huurprijs.

Om deze redenen heeft de Stichting Bonifatiustoren op 19 april jl. een subsidieverzoek ingediend bij ons college. Daarin geeft de Stichting aan dat er geen toekomst meer is voor de Bonifatiuskerk op het moment dat de diensten vanaf 2025 uit de kerk verdwijnen. De Stichting Bonifatiustoren doet daarom een beroep op de gemeente om behulpzaam te zijn bij het realiseren van het noodzakelijke onderhoud voor het behoud van het gebouw. Deze reparatie betreft in eerste instantie het vervangen van alle goten rondom het gebouw die op de muren liggen en door lekkage voor grote problemen zorgen evenals vervanging van versleten onderdelen daaromheen. In totaal is met deze reparatie een bedrag van 750.000 euro gemoeid.

Indien deze reparatie wordt uitgevoerd, wordt een belangrijk argument van het parochiebestuur om de Bonifatiustoren te verlaten weggenomen. De Stichting Bonifatiustoren vraagt de gemeente Leeuwarden daarom:

- a) om in navolging van de provincie (restauratiesubsidie van 200.000 euro) een passende bijdrage voor de noodzakelijke reparatie ter beschikking te stellen;
- b) om zekerheid te bieden, hetzij in de vorm van een lening, hetzij in de vorm van een garantstelling ten aanzien van de overblijvende kosten van deze restauratie.

De Stichting zal op haar beurt een groot aantal fondsen benaderen om financieel bij te dragen aan de restauratie. Mocht voor 2025 het benodigde bedrag (nog) niet volledig van die fondsen verkregen zijn, dan zou een lening of garantstelling van de gemeente Leeuwarden volgens de Stichting de tijdige start van de restauratie toch mogelijk kunnen maken.

Voornemen College van B&W

Gezien het belang van de Bonifatiuskerk voor de gemeente Leeuwarden, voor het silhouet van de stad, maar ook als functie voor de Mienskip, is ons college voornemens om de Stichting Bonifatiustoren in navolging van de provincie Fryslân een subsidie te verlenen ter hoogte van 200.000 euro om daarmee bij te dragen aan de noodzakelijke reparaties. Onze inschatting is dat het met de middelen van de Provincie Fryslân en de Gemeente Leeuwarden eenvoudiger wordt om ook bij particuliere fondsen de nodige middelen aan te vragen.

Omdat er binnen de bestaande begroting geen middelen beschikbaar zijn voor dit doel, zullen wij bij de behandeling van de Begroting 2025 voorstellen om voor de jaarschijf 2024 een bedrag van 200.000 euro beschikbaar te stellen voor het verstrekken van deze subsidie en dit bedrag te onttrekken aan de algemene reserve.

Vervolg

Aanvullend op het verzoek voor het verstrekken van een subsidie zijn wij met de Stichting Bonifatiustoren in gesprek over de verwerving van gronden rondom de Bonifatiuskerk. Deze gronden zouden een rol kunnen spelen bij de realisatie van plannen in het Amelandskwartier (beoogde herinrichting). Daarnaast ondersteunen we de Stichting bij het verwerven van aanvullende fondsen.

Er vindt periodiek overleg plaats met de Stichting over de stand van zaken en de wijze waarop de gemeente Leeuwarden kan faciliteren en ondersteunen bij het behoud van de Bonifatiuskerk voor Leeuwarden.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*